

Dr. Vida Sándor*

A ROSSZHISZEMŰSÉG KÉRDÉSE AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT

Az aranyszínű fóliába csomagolt húsvéti csokoládényuszival kapcsolatos jogvita nem ismeretlen a hazai szakemberek előtt; élőszóban elhangzott és írásban¹ is olvasható beszámoló áll rendelkezésre a tárgybani ügyben, az ideiglenes intézkedés vonatkozásában hozott osztrák bírósági határozatokról.

A tényállás azóta sem változott. A felperes jogosultja az 1698885 ljt. sz. háromdimenziós közösségi védjegynek, amely egy ülő, aranyszínű fóliába csomagolt, nyakában piros szalaggal és azon kis csengővel díszített csokoládényuszit ábrázol. A védjegyen jól látható a LINDT felirat. Az alperes ugyancsak aranyszínű fóliába csomagolt csokoládényuszit hozott forgalomba, nyakában szintén piros szalaggal, de csengő nélkül. Az ideiglenes intézkedést annak idején elrendelték.

Az ügy érdemében folyó perben a Bécsi Kereskedelmi Bíróság (Handelsgericht) a keresetet elutasította. A felperes Lindt cég fellebbezése alapján a Fellebbviteli Bíróság (Oberlandesgericht) az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, de nem a felperes által kívánt okból. Ezután mindkét fél fellebbezett az Osztrák Legfelsőbb Bírósághoz (Oberster Gerichtshof), amely előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket² terjesztette az Európai Bíróság elé.

„1. Úgy kell-e értelmezni a [közösségi védjegyről szóló rendelet] 51. cikke (1) bekezdésének b) pontját, hogy egy közösségi védjegy bejelentőjét rosszhiszeműnek kell tekinteni, ha a bejelentés időpontjában tudja, hogy valamely versenytársa azonos vagy hasonló árukra (legalább) egy tagállamban azonos vagy a megtévesztésig hasonló megjelölést használ, és a védjegyet azért jelenti be, hogy e versenytársat a megjelölés további használatában megakadályozhassa?

2. Az 1. kérdésre adott nemleges válasz esetén rosszhiszeműnek kell-e tekinteni a bejelentőt, ha azért jelent be egy védjegyet, hogy valamely versenytársát a megjelölés további használatában megakadályozhassa, noha a bejelentés időpontjában tudja vagy tudnia kell, hogy a versenytárs azonos vagy a megtévesztésig hasonló áruk vonatkozásában azonos vagy hasonló megjelölés használata révén már 'vagyonni értékkel rendelkező jogosultságot' szerzett?

* jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda

¹ Dr. Vida Sándor: Viszontkereset, illetve annak korlátai közösségi védjegy bitorlása miatti eljárásban. Védjegyvilág, 2005, 1–2. sz., p. 23 – I. Griss előadása alapján.

² C-529/07 ügyszám – magyarul is.

3. Az 1. vagy a 2. kérdésre adott igenlő válasz esetén ki kell-e zárni a rosszhiszeműséget akkor, ha a bejelentő a megjelölése számára a vásárlóközönség körében már jó hírnevet szerzett, és ezáltal oltalmat élvez a versenyjog szabályai értelmében?”

Perösszefoglaló³

E. Sharpston főtanácsnok részletes perösszefoglalójában abból indul ki, hogy a húsvét mitológiájának része a húsvéti nyúlként ismert, tojást tojó élőlény. Néhány évtizede a csokoládégyártók legalábbis Európa német nyelvterületein húsvétkor csokoládényulat gyártanak és árulnak különböző formákban, különböző jellegű és színű csomagolásban, de főleg aranyszínű fóliában, gyakran szalaggal és/vagy csengettyűvel díszítve. Különösen az 1990-es években bevezetett gépi csomagolás óta a technológiai kényszer azt eredményezte, hogy ezen csokoládényulak formái egyre inkább hasonlítanak egymásra (perösszefoglaló, 22. pont).

Az érintett gyártók a Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli AG (a továbbiakban: Lindt), egy svájci székhelyű társaság, amely az alapeljárás felperese és a Franz Hauswirth GmbH (a továbbiakban: Hauswirth), egy osztrák társaság, amely az alapeljárás alperese (perösszefoglaló, 23. pont).

A Lindt cég az 1950-es évek eleje óta gyárt és forgalmaz húsvéti csokoládényulakat. A pontos ábrázolás alig változott az évek során. A cég Ausztriában először 1994-ben forgalmazott húsvéti csokoládényulakat. 2000 júniusában közösségi térbeli védjegy lajstromozása iránti kérelmet nyújtott be egy aranyszínű fóliába csomagolt piros és barna jelzéssel ellátott, nyaka körül csengettyűs piros szalagot viselő, combján a „Lindt Goldhase” feliratot viselő húsvéti nyúl formája és ábrázolása tekintetében. A közösségi védjegy lajstromozására 2001. július 6-án került sor (perösszefoglaló, 24. pont).

A Hauswirth cég 1962 óta gyártja és forgalmazza saját csokoládényulait. Ezek rendszerint szalaggal, és nem csengettyűvel díszítettek. Nem viselnek semmilyen azonosító nevet, habár alsó felükön címkével vannak ellátva, amely így rendszerint nem látható, amikor a termékeket a polcon elhelyezik (perösszefoglaló, 28. pont).

Védjegye lajstromozását követően a Lindt cég védjegybitorlási pert indított a Hauswirth alperes ellen annak érdekében, hogy az utóbbit kötelezzék az olyan ábrázolással ellátott húsvéti nyulak gyártásának és forgalmazásának abbahagyására, amelyek a Lindt állítása szerint összetéveszthetőek a lajstromozott védjeggyel. Többek között a közösségi védjegyrendelet 51. cikkének (1) bekezdése *b*) pontjára⁴ utalva a Hauswirth viszontkeresetet terjesztett elő

³ Vö. 2. lábjegyzet.

⁴ A közösségi védjegyrendelet 51. cikk (1) bekezdésének szövege.

(1) A közösségi védjegyet a Hivatalhoz [OHIM-hoz] benyújtott kérelem vagy a védjegybitorlási perben előterjesztett viszontkereset alapján törölni kell, ha

a) a védjegy lajstromozására a 7. cikkben foglalt rendelkezések megsértésével került sor;

b) a megjelölést rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra.

arra hivatkozással, hogy a lajstromozásra rosszhiszeműen került sor, és ezért a védjegyet törölni kell (perösszefoglaló, 29. pont).

A felperes védjegye

Az alperes terméke

Első fokon a Bécsi Kereskedelmi Bíróság elutasította a fő kereseti kérelmet, és helyt adott a viszontkeresetnek. A Lindt fellebbezése nyomán a Fellebbviteli Bíróság hatályon kívül helyezte az ítéletet, de nem a Lindt által kívánt okokból. A Hauswirth cég szerint a Fellebbviteli Bíróság egyszerűen csak azt állapította meg, hogy mivel a Lindt ábrázolása már a védjegy bejelentése előtt ismertséget szerzett, a Lindt nem járhatott el rosszhiszeműen, így bár elutasította a Hauswirth viszontkeresetét, de nem adott helyt a Lindt kereseti kérelmének sem. Ezért mindkét fél jogorvoslással élt az Osztrák Legfelsőbb Bíróságnál (perösszefoglaló, 30. pont).

A továbbiakban a perösszefoglaló olyan érdekesen és módszeresen vizsgálja és értékeli a megválaszolandó kérdéseket, hogy érdemes azokat ehelyütt szinte szó szerint is közölni annak előrebocsátása mellett, hogy az ügyben a feleken kívül a cseh és a svéd kormány, valamint az EK Bizottsága nyújtott be írásbeli észrevételeket.

A rosszhiszeműség fogalma a közösségi jogrendszerben

A rosszhiszeműséget kétségtelenül könnyebb felismerni, mint meghatározni. Ez egy olyan fogalom, amelyet nem csupán jogászok, de filozófusok és teológusok egyaránt vitattak anélkül, hogy igazán eredményre jutottak volna. Úgy tűnik, hogy a rosszhiszeműség fogalma valójában nem határozható meg, legalábbis ami a pontos határait illeti (perösszefoglaló, 35. pont).

A rosszhiszeműséggel itt most a védjegy lajstromozása kapcsán találkozunk. A jogi szabályozás a fogalmat nem definiálja, nem határolja körül, és semmilyen módon nem írja

le, de valamely iránymutatásra következtetni lehet a jogi szabályozásban elfoglalt helyéből adódóan (perösszefoglaló, 36. pont).

A közösségi védjegyről szóló rendelet szerint feltétlen vagy viszonylagos kizáró okok fennállása esetén a védjegy nem részesülhet oltalomban, vagy a már lajstromozott védjegyet törölni kell (perösszefoglaló, 37. pont).

A lajstromozás megtagadása tekintetében a feltétlen kizáró okok alapvetően a lajstromozásra bejelentett védjegy természetében rejlő hibák, amelyeket hivatalból észlel a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (OHIM). A viszonylagos kizáró okok alapvetően olyan korábbi szellemi alkotásokhoz fűződő jogokból állnak, amelyek lehetővé teszik a jogosult számára, hogy másokat megakadályozzon az ütköző megjelölés használatában, ezeket azonban nem hivatalból vizsgálják, hanem azokra a jogok jogosultjai hivatkozhatnak (perösszefoglaló, 38. pont).

A lajstromozott védjegyet törölni lehet mind feltétlen, mind viszonylagos kizáró okok alapján. Itt azonban mindkét okcsoport kicsit szélesebb körű. A bejelentő rosszhiszeműsége a kérelem benyújtásakor egy további feltétlen kizáró ok, és négy további jogosultságfajta szerepel a viszonylagos kizáró okok között (perösszefoglaló, 39. pont).

Ezenfelül a korábbi jog jogosultja nem kérheti a törlést vagy támadhatja a közösségi védjegy használatát, amennyiben öt egymást követő éven át eltúrte azt, kivéve, ha azt rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra (perösszefoglaló, 40. pont).

Ennek alapján a rosszhiszeműség a bejelentésben (inkább, mint a védjegyben) rejlő hibának tűnik, amely minden más körülményt figyelmen kívül hagyva alapvetően érvényteleníti a lajstromozást. Nagyjából ugyanez az általános minta található a védjegyről szóló EK-irányelvben (perösszefoglaló, 41. pont).

A jogi szabályozás szerkezetét figyelembe véve a rosszhiszeműségnek csupán egy közösségi jogi értelmezése lehet a közösségi védjegyrendelet és az EK védjegyjogi irányelve tekintetében. A közösségi védjegyrendelet 51. cikke lehetővé teszi mind a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal, mind a nemzeti bíróságok számára, hogy a védjegybejelentés benyújtása során jelentkező rosszhiszeműség alapján a közösségi védjegyet töröljék, és mindkettőnek ugyanazt az értelmezést kell alkalmaznia. A két rendszer közötti harmonikus interakció szükségességét figyelembe véve az sem tűnik megfelelőnek, hogy a nemzeti bíróságok egy fogalmat használjanak a közösségi, és egy másikat a nemzeti védjegyre (perösszefoglaló, 42. pont).

Ezen érvekre tekintettel az arra vonatkozó írásbeli és szóbeli észrevételekben szereplő egyes javaslatokat fogom vizsgálni, hogy a rosszhiszeműség mit foglal magában, és mit nem, és a különböző megközelítések fényében próbálom álláspontomat kialakítani (perösszefoglaló, 43. pont).

A közösségi védjegyrendelet 8. cikkében⁵ szereplő körülményekre korlátozódva?

Az EK Bizottsága írásbeli észrevételeiben előterjesztette, hogy a közösségi védjegyről szóló rendelet 8. cikke kimerítően felsorolja az összes azon korábbi jogot, amelyre hivatkozni lehet a lajstromozással szemben való fellépés esetén. Valamely személynek jogosultnak kell lennie arra, hogy védjegye lajstromozását kérje azon okból, hogy a gyengébb jogok tekintetében elsőbbséggel rendelkezzen, amely korábbi jogokra nem lehet hivatkozni a védjegybejelentéssel szemben benyújtott felszólalásban. Amennyiben ezután a gyengébb jogok jogosultjai rosszhiszeműségre hivatkozással törlési kérelem útján elérnék azt, amit nem tudtak elérni a felszólalás során, a jogi szabályozás célja megkerülhető lenne (perösszefoglaló, 44. pont).

Ez az érvelés nem győzött meg, noha természetesen egyetértek azzal, hogy egy védjegy lajstromozására irányuló bejelentés egy, a közösségi védjegyrendelet 8. cikkében felsorolt ütköző korábbi jog ismeretében vélhetően rosszhiszemű (perösszefoglaló, 45. pont).

Az is igaz, hogy csupán a 8. cikkben felsorolt korábbi jogokra hivatkozással nyújtható be felszólalás a közösségi védjegy lajstromozásával szemben. Ez azonban nem zár ki szükségszerűen minden más lehetőséget arra nézve, hogy egy lajstromozásra irányuló bejelentés más olyan jogokhoz kapcsolódóan legyen rosszhiszemű, amelyekre így nem lehet hivatkozni – és mindenesetre azt is megjegyzem, hogy lehet hivatkozni a 8. cikkben felsorolt jogokon kívüli korábbi jogokra a törlési kérelem alátámasztásakor. Úgy tűnik számomra továbbá, hogy az EK Bizottsága megközelítése a rosszhiszeműség kérdését pusztán kiegészítő szerepre redukálná, egy olyan versenytárs szerepének feltehetően felesleges megerősítésére, amely korábbi joga alapján már jogosult a törlés kérelmezésére (és amely már korábban jogosult volt a bejelentéssel szemben fellépni), miközben az 51. és 52. cikk rendszere azt mutatja, hogy a rosszhiszeműség független törlési ok. Ez is egy feltétlen kizáró ok, amelyre bárki hivatkozhat, beleértve, de nem kizárólagosan, a korábbi jog jogosultját is. Ez nem korlátozódik sem kifejezetten, sem egyértelmű utalással a rosszhiszeműségre bármely egye-

⁵ A 8. cikk rögzíti a viszonylagos kizáró okokat, amelyekre hivatkozva bárki sikeresen megtámadhat egy közösségi védjegybejelentést. A 8. cikk (1) bekezdése alapján a korábbi védjegy jogosultja felléphet *a)* az azonos termékre vagy szolgáltatásra vonatkozó azonos védjegybejelentéssel, vagy *b)* az azonos vagy hasonló termékre vagy szolgáltatásra vonatkozó azonos vagy hasonló védjegybejelentéssel szemben, ha a hasonlóság összetéveszthetőséghez vezet. A 8. cikk (4) bekezdése hasonló jogot ad a nem lajstromozott védjegy, illetve a helyi jelentőségűt meghaladó mértékű kereskedelmi forgalomban használt bármely más megjelölés jogosultjának, amennyiben megadja a későbbi védjegy használatának megindításához való jogot. A 8. cikk (5) bekezdése továbbá alapvetően kiterjeszti a 8. cikk (1) bekezdése szerinti jogot azon helyzetekre, amikor a termék vagy a szolgáltatás nem hasonló, de a korábbi védjegy a közösségben, a tagállamban (attól függően, hogy közösségi vagy nemzeti védjegyről van szó) jó hírnevet élvez, és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértene vagy tisztességtelenül kihasználná a korábbi védjegy megkülönböztetőképességét vagy jó hírnevét. Egy másik alapon a 8. cikk (3) bekezdése a védjegyjogosult számára lehetővé teszi, hogy megakadályozza ügynökét vagy képviselőjét, hogy az saját nevében engedély nélkül jelentse be a védjegyet lajstromozásra.

di kérdéssel kapcsolatban. Bárki kérheti a védjegy törlését azon okból, hogy a bejelentést rosszhiszeműen tették, bármilyen szituációban is merült fel a rosszhiszeműség (perösszefoglaló, 46. pont).

Az, hogy mi minősül a 8. vagy 52. cikkben felsorolt jogoknál gyengébb, ütköző korábbi jogokhoz kapcsolódó rosszhiszeműségnek, külön kérdés, melyet alább kifejtek, de nem értek egyet azzal, hogy a rosszhiszeműség ezen kategóriája ki lenne zárva a rendeletben használt megközelítésből (perösszefoglaló, 47. pont).

A védjegy használatához fűződő szándék hiánya?

A tárgyaláson az *EK Bizottsága* olyan megközelítést alkalmazott, amely eltért az írásbeli észrevételeiben hivatkozottól, és szűkebb is volt annál. Előadta, hogy csupán egyféle magatartás minősülhet rosszhiszeműnek a jogi szabályozás értelmében – a védjegy lajstromoztatása a használatára irányuló szándék nélkül, mások használatából való kizárásának céljával. Az *EK Bizottsága* az 50. cikk (1) bekezdésének *a*) pontja – mely szerint olyan közösségi védjegyre lehet hivatkozni, amelynek tényleges használatát öt éven keresztül nem kezdték meg – következményeként hivatkozott a rendelet 51. cikke (1) bekezdésének *b*) pontjára; nézőpontja szerint az 51. cikk (1) bekezdésének *b*) pontja lehetővé teszi az ütköző megjelölést vagy a védjegyet használó vagy használni kívánó személy részére törlési kérelem benyújtását az ötéves időszak lejáratá előtt is, amennyiben a bejelentő maga nem kívánja a lajstromozott védjegyet használni (perösszefoglaló, 48. pont).

Nem vagyok erről az érvelésről sem meggyőződve, habár ismét elfogadom azt, hogy egy ilyen magatartás szinte bizonyosan rosszhiszemű (perösszefoglaló, 49. pont).

Úgy tűnik számomra, hogy ha a rosszhiszeműség kizárólag azon helyzetekre korlátozódna, amelyek esetén a bejelentőnek nem áll szándékában a védjegy használata, a rendelet 53. cikke (1) és (2) bekezdésének nem lenne értelme. Ezen rendelkezések megakadályozzák a korábbi jog jogosultját abban, hogy a későbbi ütköző közösségi védjegy törlését kérje, amennyiben öt egymást követő éven keresztül eltúrta a védjegy használatát, hacsak a későbbi védjegyet nem rosszhiszeműen jelentették be lajstromozásra. Ezek azonban azt feltételezik, hogy lehetséges a védjegy rosszhiszemű bejelentése és öt éven keresztül történő használata. Ebből következőleg nehezen tartom összeegyeztethetőnek a Bizottság álláspontját a jogi szabályozás egyértelmű szövegezésével (perösszefoglaló, 50. pont).

Szubjektív szándék vagy objektív feltétel?

A Lindt cég a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal számos határozatára hivatkozott amellel érvelve, hogy a rosszhiszeműség együtt jár a tisztességtelen szándékkal. Így különösen: „A rosszhiszeműség egy szűk jogi fogalom a közösségi védjegyről szóló rendelet rendszerében. A rosszhiszeműség a jóhiszeműség ellentéte, amely rendszerint tényleges vagy vélelmezhető

csalásra, félrevezető vagy megtévesztő, illetve egyéb más káros szándékra utal, vagy azokat foglalja magába, de nem kizárólag ezekre korlátozódik. Fogalmilag a rosszhiszeműség alatt a 'tisztegtelen szándékot' értjük. Ez azt jelenti, hogy a rosszhiszeműség tisztességtelen gyakorlatként értelmezhető, magában foglalva a bejelentő tisztességes szándékának hiányát a közösségi védjegybejelentés benyújtása során.”⁶ Vagy: „A rosszhiszeműség meghatározásában valamely személy állapotára utalunk, aki tudatosan az erkölcsös viselkedés és a tisztességes kereskedelmi és üzleti gyakorlat elfogadott irányelveivel ellentétesen cselekedve méltánytalan előnyre tesz szert, vagy méltánytalan hátrányt okoz másoknak.”⁷ A Lindt cég előterjesztése szerint ugyanezt a megközelítést vette alapul a Német Legfelsőbb Bíróság⁸ (perösszefoglaló, 51. pont).

A Hauswirth cég hasonló megközelítést tett magáévá a *Lindsay* bíró, az English High Court bírója által kifejtett – sokat idézett – véleményre hivatkozva. „[A rosszhiszeműség] egyszerűen a tisztességtelenséget jelenti, és úgy gondolom, néhány olyan magatartást is magában foglal, amelyek nem érik el a konkrét vizsgált területen ésszerűen és gyakorlattal eljáró személyek által betartott, elfogadott kereskedelmi gyakorlatok szintjét”⁹ (perösszefoglaló, 52. pont).

Az EK Bizottsága írásbeli észrevételeiben úgy véli, hogy a rosszhiszeműség olyan magatartásokhoz hasonlítható, amelyek „nincsenek összhangban az üzleti tisztesség követelményeivel”,¹⁰ ezek közül egy példa a mások piacra lépésének megakadályozására irányuló szándék (perösszefoglaló, 53. pont).

Ehhez hasonlóan a *cseh kormány* is úgy gondolja, hogy a rosszhiszeműség fogalma a jogi szabályozásban jelentős morális és etikai elemmel bír, az elfogadott magatartási normák megszegésére utal. A cseh kormány ilyen rosszhiszeműséget lát alapvetően abban, hogy egy védjegy lajstromozására irányuló bejelentésre azon célzat nélkül kerül sor, hogy lehetőséget adjon „a [védjegy] alapvető rendeltetésének betöltésére, hogy biztosítsa a fogyasztó vagy a végső felhasználó számára az érintett áru vagy szolgáltatás származásának azonosíthatóságát, lehetővé téve számára, hogy az összetévesztés veszélye nélkül meg tudja különböztetni

⁶ A Lindt cég a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal Törlési Osztálya számos olyan döntésére hivatkozott, amely ezt a formulát alkalmazta: a legújabb a Firstfind China White-ügyben 2007. április 17-én hozott 1313C. sz. határozat 26. pontja (megtalálható: http://oami.europa.eu/LegalDocs/Cancellation/en/C001284025_850.pdf).

⁷ A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal első Fellebbezési Tanácsa által a Johnson Pump-ügyben 2007. május 31-én hozott R 255/2006. sz. határozat 29. pontja.

⁸ Az I ZR 29/2. sz., a Colour of Elegance-ügyben 2005. január 20-án hozott határozatra hivatkozik.

⁹ A Gromax Plasticulture kontra Don & Low Nonwovens-ügyben hozott határozat (1998., EHWC Patents, p. 316.), 47. pont.

¹⁰ Egy olyan kifejezésről van szó, amelyet különösen a közösségi védjegyrendelet 12. cikke és az EK védjegyirányelve 6. cikkének (1) bekezdése használ, amelyek szerint egy védjegy nem jogosítja fel a jogosultját, hogy ezen követelményekkel összhangban levő bizonyos jelzések használatától másolat eltiltsón.

azokat a máshonnan származó áruktól vagy szolgáltatásoktól”.¹¹ Ezért az a bejelentés, amely egyszerűen csak arra szolgál, hogy másokat eltiltsa a hasonló megjelölés használatától, rosszhiszemű (perösszefoglaló, 54. pont).

Ezzel ellentétben a *svéd kormány* amellett érvel, hogy nem a védjegy bejelentőjének a szándéka számít, hanem objektív ismeretei: tudta-e vagy tudnia kellett volna-e arról, hogy egy másik személy már ugyanolyan vagy hasonló megjelölést használ. Állítása szerint számos tagállamban a rosszhiszeműség fogalmát ily módon értelmezik – így a Benelux államokban, Dániában, Észtországban, Finnországban, Olaszországban és magában Svédországban is¹² (perösszefoglaló, 55. pont).

Számos, többé kevésbé árnyalt beadvány van tehát a Bíróság előtt. Ezért fontos bizonyos mértékben dönteni a rosszhiszeműség szubjektívebb és objektívebb meghatározásai között; bár én úgy gondolom, hogy ez valójában inkább a két megközelítés megfelelő egymás mellett élése biztosításának a kérdése (perösszefoglaló, 56. pont).

Világos számomra, hogy a rosszhiszeműség fogalma annak rendes használata alapján egy általános természetű szubjektív tudatállapotra utal, amint ezt a Lindt, a Hauswirth és a Bizottság által hivatkozott különböző leírások is tükrözik, szemben a cseh kormány által javasolt részletesebb meghatározással. Alapvetően még inkább tartózkodnék attól, hogy a fogalmat a védjegyek szempontjából kizárólag meghatározott, objektíven rögzített feltételekre szűkítsük, mint ahogyan azt a svéd kormány javasolta. Lehetetlennek tűnik számomra, hogy erre kerüljön sor, amikor a közösségi jogrendszer sem ilyen irányú fogalomszűkítést kifejezetten kimondó rendelkezést nem tartalmaz, sem erre irányuló szándéka nem utal (perösszefoglaló, 57. pont).

Másrészről tisztában vagyok azon nehézségekkel, amelyek abból erednének, hogyha csupán a szubjektív szándék bizonyítékai elegendőek volnának a rosszhiszeműség megalapozásához – olyan nehézségek ezek, amelyek kétségtelenül hatással voltak a néhány tagállam által előnyben részesített objektívebb megközelítés kialakítására. E tekintetben az EK Bizottsága mind írásbeli, mind szóbeli észrevételeiben úgy vélte, hogy bár a bejelentő szándéka a rosszhiszeműség meghatározásának központi eleme, a szubjektív szándékot az eset objektív körülményei által kell meghatározni. Egyetértek azzal, hogy – a rosszhiszeműség védjegyjogosult részéről történő elfogadásának feltehetően valószínűtlen esetén túl¹³ – a

¹¹ A C-456/01. P. és C-457/01. P. sz., a Henkel KGaA kontra Belső Piaci Harmonizációs Hivatal egyesített ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-5089. o.) 48. pontja.

¹² A svéd kormány az International Trade Mark Association (INTA) 2002-es jelentésére utalt: Bad faith provisions in the European Union and in the EU candidate countries. (http://inta.org/images/stories/downloads/tap_badfaith2002.pdf).

¹³ A 12. lábjegyzetben hivatkozott INTA-jelentés említi 13. oldalán a dániai „Red Lobster”-esetet, amelyben a védjegyjogosult utólag egy újságnak adott interjújában bevallotta, hogy „erősen inspirálta a RED LOBSTER amerikai lánc. Az amerikaiak hatalmas munkát végeztek, és mivel nem védték le sem az elképzelésüket, sem a nevüket Skandináviában, nem látta akadályát az átvételnek”. Az ilyen spontán megnyilatkozások nem gyakoriak.

rosszhiszeműség meglétének vagy hiányának általában a releváns objektív körülmények összességéből kell következnie (perösszefoglaló, 58. pont).

Ezen objektív körülmények között szerepel (a cseh kormány javaslatából merítve) a védjegy alkalmassága arra, hogy betöltse alapvető rendeltetését, amely a termékek és szolgáltatások származás szerinti megkülönböztetéséből áll. Noha ezen feltétel, amennyiben alkalmazható, hasznos lehet, mégsem gondolom, hogy önmagában releváns feltételnek minősül (perösszefoglaló, 59. pont).

A rosszhiszeműség természetére vonatkozó következtetés

Ily módon arra az álláspontra jutottam, hogy a rosszhiszeműség fogalma a védjegyjogosult oldalán a közösségi jog értelmében

- (i) nem szűkíthető le olyan egyedi körülmények korlátozott kategóriájára, mint például egy bizonyos típusú korábbi jog létezése, a védjegy használatára irányuló szándék hiánya vagy egy hasonló védjegy létező használatáról való tényleges vagy vélelmezhető tudomás, és
- (ii) a védjegyjogosult oldalán szubjektív indítékhoz kapcsolódik – tisztességtelen vagy hasonló, „káros szándékhoz” –, amely rendszeren mégis objektív kritériumokra utaláson alapul [amelyeknek az (i) pontban felsorolt körülmények természetesen részét képezhetik]; ez magában foglalja azon magatartást, amely eltér az elfogadott etikai magatartási normáktól, illetve a tisztességes kereskedelmi és üzleti gyakorlattól, és amelyet az egyes esetek tényállásának a fenti objektív kritériumokkal való összevetése alapján lehet azonosítani (perösszefoglaló, 60. pont).

A kérdésekben hivatkozott tényezők jelentősége

Mindennek fényében a rosszhiszeműséget esetről esetre kell értékelni, a releváns körülményekkel kapcsolatos minden bizonyítékot figyelembe véve. A nemzeti bíróság különösen az előtte levő bizonyítékok négy vonatkozásának jelentőségéről kér iránymutatást, ezek: az arról való tudomás, hogy a versenytársak hasonló megjelöléseket már használtak (a termék alakjának és ábrázolásának formájában), az arról való tudomás, hogy ezen megjelölések használata versenyjog vagy védjegyjog általi oltalmat élvezett, az ezen megjelölések további használatának megakadályozására irányuló szándék és a védjegyjogosult saját védjegye által élvezett oltalom és jó hírnév (perösszefoglaló, 61. pont).

Ami általában az ismeretet illeti, nyilvánvalónak tűnik, hogy a magatartás nem tekinthető etikusnak vagy a szándék tisztességesnek, csak amennyiben az érintett fél tisztában van azon tényleges összefüggéssel, amelyben az etikátlanként és tisztességtelenként való minősítés helytállóan bizonyul. Például önmagában nem az tekinthető etikátlannak vagy tisztességtelennek, ha valaki a maga számára előnyökre törekszik: a nem megfelelő vagy

félrevezető információk szolgáltatása, az alkalmazandó szabályok megkerülése (inkább, mint tényleges megsértésük), illetve egy erősebb vagy megelőző jogosultsággal bíró másik fél követelésének előzetes megszerzése útján történő előnyre törekvés értékelhető ilyenként – akkor azonban nem, ha a hasznot kereső személynek nincs tudomása arról, hogy az információ nem megfelelő vagy félrevezető, a szabályok megkerülésére került sor, illetve, hogy a másik fél jogosultsága erősebb vagy megelőző jellegű volt (perösszefoglaló, 62. pont).

Ahol ilyen ismeret közvetlenül megállapítható, nem szükséges a vélelmezhető ismeretre támaszkodni. Sok esetben azonban nehéz a tényleges ismeretre közvetlen bizonyítékot találni, miközben a körülmények lehetnek olyanok, amelyekből levezethető az ismeret vélelme. Például az ismeret arról, hogy az információ nem megfelelő vagy félrevezető, megállapítható lehet az üzleti követelmények ésszerű megértésének vélelme alapján; a tudomás arról, hogy a szabályok megkerülésére (habár nem tényleges megsértésére) került sor, megállapítható lehet a jog ismeretének vélelme alapján, a másik fél jogosultságáról való tudomás pedig levezethető lehet azon bizonyítékok alapján, amelyek szerint a szóban forgó jogosultság a releváns szektorban általánosan ismert (perösszefoglaló, 63. pont).

Következésképpen úgy tűnik számomra, hogy a Lindt cég helyzetében levő fél védjegyjelentése nem tekinthető rosszhiszeműnek, hacsak e fél legalább azon körülményekről tudomással nem bírt, amelyek a rosszhiszeműség fennállását meglapoznák – ezek jelen esetben állítólagosan a versenytársak által használt hasonló megjelölések, és ezen megjelölések versenyjog általi védelme. Ugyanakkor elegendő lehet-e egy ilyen ismeret a rosszhiszeműség megalapozásához (perösszefoglaló 64. pont)?

Véleményem szerint nem elegendő, mert ez a tényleges szándékot irreleváns tényezőként figyelmen kívül hagyná. Ugyanakkor olyan összefüggést eredményez, amelyben nincs sokkal több bizonyítékra szükség az ügy eldöntéséhez. Ebben az összefüggésben arról van szó, hogy a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie a Lindt cég azon célját, hogy eltiltson másokat a hasonló megjelölések használatától, illetve a saját védjegye által élvezett jó hírnevet. Úgy gondolom ugyanakkor, hogy tekintettel kell lenni a teljes történet kereskedelmi összefüggéseire (perösszefoglaló, 65. pont).

A jelen esetben számomra alapvető támpont az a tény, hogy az érintett „megjelölések” sokkal inkább a termék teljes formáját és ábrázolását foglalják magukban, nem pedig azt a köznapibb elképzelést, mely szerint a védjegy a termékre ráillesztett jelzés. Ezért fontosnak tűnik meggyőződni arról, hogy a versenytársak mennyire szabadon választhatják meg a formát és az ábrázolást, illetve hogy milyen mértékben korlátozzák őket választásukban technikai és kereskedelmi tényezők – így a forma, amelyben a terméket kialakítják és/vagy gépileg csomagolják, a megjelenésre vonatkozó vásárlói elvárások és így tovább. Egy ilyen megjelölés lajstromozásának bejelentése a létező helyzet ismeretében könnyebben ítéltető rosszhiszeműnek, amennyiben a választás szabadsága oly módon korlátozott, hogy a védjegyjogosult hatékonyan meg tudja akadályozni a versenytársait nem pusztán a hasonló

megjelölés használatában, de az összehasonlítható termék forgalmazásában is (perösszefoglaló, 66. pont).

A helyzet egészen más lenne, amennyiben például a megközelítés vizsgálata azt tárná fel, hogy a védjegybejelentő sikeres volt a hasznot hajtó kereskedelmi területen, de értesült arról, hogy a megkülönböztető ábrázolások forgalmazásához kapcsolódó akadályok hiánya következtében az újonnan érkezők hasznot próbálnak húzni az ábrázolás másolásából. Ilyen körülmények között a védjegy lajstromozására irányuló bejelentés a haszonszerzők elleni védekezés céljából kevésbé tűnhet tisztességtelennek, etikátlannak vagy egyéb módon alattomosnak (perösszefoglaló, 67. pont).

Így azon szándék jelentősége, amely a versenytársakat eltiltja a hasonló védjegyek használatától, amelyet azok már használtak, az összes mögöttes körülmény fényében értékelhető. Nem lehet automatikusan a rosszhiszeműség jelének vagy bármi másnak tekinteni (perösszefoglaló, 68. pont).

A negyedik megközelítés a bejelentő védjegyének a vásárlóközösségben a bejelentés megtétele előtt már megszerzett jó hírnevére utal, amely megalapozza a nemzeti jog szerinti oltalmat. Itt is úgy tűnik számomra, hogy ez egy olyan tényező, amelyet összefüggésében kell kezelni, és amely nem zárhatja ki automatikusan annak lehetőségét, hogy a bejelentést rosszhiszeműen tették (perösszefoglaló, 69. pont).

A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a Lindt ábrázolása Ausztriában és Németországban jelentős jó hírnévre tett szert azon időpontot megelőzően, hogy a közösségi védjegyet lajstromozták volna, mivel a lakosság közel 50, illetve azt meghaladó százaléka kapcsolta össze az arany fóliába csomagolt húsvéti csokoládényulakat a Lindt céggel. Ez az ismertség lehetővé tette, hogy versenytársait megakadályozza hasonló ábrázolások forgalmazásában már a védjegy lajstromozása előtt. A kérdést előterjesztő bíróság két ilyen keresetet említ 1980-ból, illetve 2000-ből, de jelzi, hogy azon ábrázolások forgalmazásának megakadályozására tett esetleges kísérlet esetében, amelyek nem szigorúan hasonlóak, bizonytalan lett volna a siker – a Hauswirth cég képviselője ezt a tárgyaláson megerősítette. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a lajstromozás csupán arra szolgált, hogy megkönnyítse az eljárás megindítását (perösszefoglaló, 70. pont).

Mivel a védjegyként való lajstromozás pusztán egy létező anyagi jogot erősít meg annak érdekében, hogy megakadályozzon másokat hasonló ábrázolások használatában, miközben további eszközöket biztosít e jog tiszteletben tartása végett, és ha a nagyobb ismertséggel és hosszabb jelenléttel bíró ábrázolások a piacon ennek megfelelően nagyobb oltalmat élveznek, akkor a létező jogok megerősítésének és fenntartásának egyszerű szándékával azon ábrázolás védjegyként való bejelentése, amely a nagyobb ismertséggel és a hosszabb jelenléttel bír, nem rosszhiszeműen történik (perösszefoglaló, 73. pont).

A mérleg másik oldalán áll az, hogy amennyiben mindegyik ábrázolás ugyanakkora jogokkal bír a jó hírnévre és az elsőbbségre tekintet nélkül, és ezen jogok észrevehetően korlátozottabbak a közösségi védjegybejegyzés által biztosítottaknál, akkor egy piaci szereplő

általi bejelentés tisztességtelennek tekinthető, és így könnyebben ítéltető rosszhiszeműnek versenytársaival szemben – még inkább, ha valójában egy új piaci szereplőről van szó és/vagy egy olyan szereplőről, akinek ábrázolása viszonylagosan csekély ismertséggel bír (perösszefoglaló, 74. pont).

Vizsgálatom lényege, összefoglalva, hogy nincs olyan releváns (jogi) feltétel annak megállapítására, hogy egy védjegy bejelentésére rosszhiszeműen került-e sor. A különböző körülmények, amelyeket a rosszhiszeműség fogalmának kimerítő körülhatárolása érdekében az Európai Bíróság előtt előadtak, valójában a fogalom magyarázataira szolgáló példák. A rosszhiszeműség szubjektív állapot – az elfogadott tisztességes és etikus magatartási normákkal összeegyeztethetetlen szándék –, amely az objektív bizonyítékokból megállapítható, és amelyet esetről esetre kell értékelni. Legalább a körülmények olyan ismeretét feltételezi, amelyből az elfogadott tisztességes és etikus magatartási normákkal való összeegyeztethetlenség levezethető. Az, hogy a védjegybejelentő rendelkezik-e ezzel a tudomással, az érintett gazdasági szektorban lévő tudomás általános állapota alapján meghatározandó kérdés, amennyiben a közvetlen bizonyíték hiányzik. A versenytársak abban való megakadályozásának szándéka, hogy olyan, nem lajstromozott megjelöléseiket tovább használják, amelyeket ezidáig jogosultak voltak használni, továbbá a más ilyen megjelölésekkel való versennyel szemben való védekezés szándéka a rosszhiszeműséget jelzi. Ugyanakkor az értékelés során figyelembe kell venni minden releváns ténybeli és jogi elemet, amelyek ilyen szándékot igazolhatnak, vagy ellenkezőleg, tovább erősíthetik annak tisztességtelen és etikátlan természetét (perösszefoglaló, 75. pont).

Végkövetkeztetések

A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom, hogy az Európai Bíróság a következőképpen válaszoljon az Osztrák Legfelsőbb Bíróság által előterjesztett kérdésekre.

Annak eldöntéséhez, hogy a közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet 51. cikke (1) bekezdésének *b*) pontja értelmében „a megjelölést rosszhiszeműen jelentették be”, a nemzeti bíróságnak az összes olyan elérhető bizonyítékot figyelembe kell vennie, amelyből kikövetkeztethető, hogy a bejelentő tudatosan vagy nem tudatosan járt el az elfogadott tisztességes és etikai magatartási normákkal összeegyeztethetetlen módon. Így különösen:

- az arra irányuló szándék, hogy megakadályozzon másokat hasonló termékek vonatkozásában a hasonló megjelölések használatában, ezen normákkal nem összeegyeztethető, ha a bejelentő tudott vagy tudnia kellett arról, hogy mások jogszerűen már használnak hasonló megjelöléseket, különösen, ha ez a használat lényeges és tartós, és a jogi oltalom valamely fokát élvezzi, valamint ha a megjelölés természetét valamilyen fokon meghatározza a technikai vagy kereskedelmi kényszer;

- ugyanakkor egy ilyen szándék nem szükségszerűen összeegyeztethetetlen ezen normákkal, amennyiben a bejelentő maga hasonló vagy nagyobb jogi oltalmat élvez a bejelentett védjegy tekintetében, és ezt oly módon, mértékben és időtartamban használja, hogy hasonló megjelölések mások általi használata olyannak tekinthető, amely a bejelentő megjelöléséből jogosulatlan előnyre tesz szert, és ha utóbbiak lehetőségei nem voltak korlátozottak abban a tekintetben, hogy eltérő megjelöléseket válasszanak (perösszefoglaló, 76. pont).

A perösszefoglaló e kissé hosszúra nyúlt ismertetését azért tartottam célszerűnek, mert az a jogi problematika olyan mélységű tanulmányozásának-elemzésének eredménye, amelyre ritkán akad példa.

Az ítélet

Az Európai Bíróság 2009. március 12-én hozott ítéletében¹⁴ abból indul ki, hogy a rosszhiszeműség megvalósulásának megítélése szempontjából a lajstromozási kérelemnek az érintett által történő benyújtásának időpontja bír jelentőséggel (ítélet, 35. pont).

E tekintetben – mondja az Európai Bíróság – emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben az Európai Bíróságnak kizárólag azon esetről kell határozatot hoznia, amelyben a lajstromozási kérelem benyújtása időpontjában több gyártó használt a piacon a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz hasonló megjelöléseket azonos vagy az összetévesztésig hasonló termékek vonatkozásában (ítélet, 36. pont).

Meg kell említeni, hogy a bejelentőnek a közösségi védjegyrendelet 51. cikk (1) bekezdése *b)* pontja értelmében vett rosszhiszeműségét átfogóan, az eset valamennyi releváns tényezőjét figyelembe véve kell megítélni (ítélet, 37. pont).

Különösen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben szereplő alábbi tényezőket illetően

- az a körülmény, hogy a bejelentő tudja vagy tudnia kell, hogy harmadik fél legalább egy tagállamban azonos vagy hasonló megjelölést használ a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz a megtévesztésig hasonló termékek vonatkozásában;

- a bejelentő azon szándéka, hogy az említett harmadik felet megakadályozza e megjelölés további használatában, valamint

- a harmadik fél megjelölése és a lajstromoztatni kért megjelölés által élvezett jogi védelem szintje

az alábbi pontosításokat kell tenni (ítélet, 38. pont).

¹⁴ C-529/07. ügyszám – magyarul is.

Először is az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés szövegében szereplő „tudnia kell” kifejezéssel kapcsolatban meg kell említeni, hogy annak vélelmezése, hogy a bejelentő tudomással bírt a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölésnek azonos vagy az összetévesztésig hasonló termék vonatkozásában történő, harmadik fél általi használatáról, többek között e használatnak az érintett gazdasági ágazatban való általános ismertségéből is eredhet, és ezen ismertségre különösen az említett használat időtartamából lehet következtetni. Ugyanis minél régebbi e használat, annál valószínűbb, hogy a bejelentőnek a lajstromozási kérelem benyújtása időpontjában tudomása volt a harmadik felek által használt ilyen megjelölésről (ítélet, 39. pont).

Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a bejelentő rosszhiszeműségének megállapításához önmagában nem elegendő azon körülmény megvalósulása, hogy a bejelentő tudja vagy tudnia kell, hogy harmadik személy legalább egy tagállamban régóta használ azonos vagy hasonló megjelölést a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz az összetévesztésig hasonló termék vonatkozásában (ítélet, 40. pont).

A fentiek alapján a rosszhiszeműség megítéléséhez a bejelentőnek a lajstromozási kérelem benyújtása időpontjában fennálló szándékát is figyelembe kell venni (ítélet, 41. pont).

E tekintetben meg kell jegyezni – ahogyan egyébként arra a főtanácsnok indítványának 58. pontjában is utalt –, hogy a bejelentőnek a releváns időpontban fennálló szándéka olyan szubjektív elem, amelyet az eset objektív körülményeire tekintettel kell meghatározni (ítélet, 42. pont).

Ily módon a harmadik félnek valamely termék forgalmazásában való megakadályozására irányuló szándék bizonyos körülmények között a bejelentő rosszhiszeműségének jellemzője lehet (ítélet, 43. pont).

E helyzet valósul meg különösen akkor, ha utólag kiderül, hogy a bejelentő a használat szándéka nélkül, kizárólag annak érdekében kérte valamely megjelölés közösségi védjegyként történő lajstromozását, hogy valamely harmadik felet a piacra lépésben megakadályozza (ítélet, 44. pont).

Ilyen esetben ugyanis a védjegy nem tölti be alapvető funkcióját, amely abban áll, hogy biztosítsa a fogyasztó vagy a végső felhasználó számára az érintett áru vagy szolgáltatás származásának azonosíthatóságát, lehetővé téve számára, hogy az összetévesztés veszélye nélkül meg tudja különböztetni azokat a máshonnan származó áruktól vagy szolgáltatásoktól [lásd különösen a C-456/01. P. sz. és a C-457/01. P. sz., Henkel kontra OHIM egyesített ügyben hozott ítélet (EBHT 2004., I-5089. o.) 48. pontját¹⁵ – jelen ítélet, 45. pont).

¹⁵ A szöveg:

Azt is meg kell állapítani, hogy nem fűződik hozzá közérdek, hogy az olyan védjegy is teljes körű oltalomban részesüljön, amely nem tölti be alapvető funkcióját, nevezetesen nem biztosítja a végső fogyasztó számára, hogy az azonosíthassa a vonatkozó áru vagy szolgáltatás származását, lehetővé téve számára, hogy az összetévesztés veszélye nélkül megkülönböztethesse azt a más forrásból származó árutól vagy szolgáltatástól.

Ily módon a bejelentő rosszhiszeműségének megítélése szempontjából az egyik releváns tényező az a körülmény, hogy a harmadik fél régóta használ valamely megjelölést a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz a megtévesztésig hasonló termék vonatkozásában, és e megjelölés bizonyos szintű jogi védelmet élvez (ítélet, 46. pont).

Ebben az esetben ugyanis a bejelentő kizárólag abból a célból is élvezheti a közösségi védjegyoltalomból eredő jogokat, hogy tisztességtelenül versenyezzen az olyan megjelölést használó versenytársával, amely saját érdemei folytán már bizonyos fokú jogi védelemre tett szert (ítélet, 47. pont).

A fentiek ismeretében sem zárható ki azonban, hogy még hasonló körülmények között is – és különösen akkor, ha a piacon több gyártó használ azonos vagy hasonló megjelölést a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz az összetévesztésig hasonló termékek vonatkozásában – a bejelentő az említett megjelölés lajstromozásával jogszerű célt követ (ítélet, 48. pont).

Ez a helyzet állhat elő különösen akkor – ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 67. pontjában utal –, ha a bejelentő a lajstromozási kérelem benyújtásakor tudja, hogy a piacon újonnan megjelent harmadik fél az említett megjelölés ábrázolásának másolásával megkísérel abból hasznot húzni, ami a bejelentőt arra indítja, hogy az ábrázolás használatának megakadályozása érdekében lajstromoztassa e megjelölést (ítélet, 49. pont).

Ezenkívül – ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 66. pontjában is utalt – a lajstromozásra bejelentett védjegy jellege szintén releváns a bejelentő rosszhiszeműségének megítélése szempontjából. Amennyiben ugyanis a lajstromoztatni kért érintett megjelölés a termék teljes formájából és ábrázolásából áll, a bejelentő rosszhiszeműsége könnyebben megállapítható, mivel a versenytársakat a termék formájának és ábrázolásának szabad megválasztására vonatkozó lehetőséggel korlátok közé szorítják a technológiai és kereskedelmi tényezők oly módon, hogy a védjegyjogosult hatékonyan meg tudja akadályozni versenytársait nem pusztán az azonos vagy hasonló megjelölés használatában, de az összehasonlítható termékek forgalmazásában is (ítélet, 50. pont).

Egyébiránt a bejelentő rosszhiszeműségének megítélése céljából a megjelölés által a közösségi védjegyként történő lajstromozás iránt előterjesztett kérelem benyújtása időpontjában élvezett jó hírnév foka is figyelembe vehető (ítélet, 51. pont). A jó hírnév e szintje ugyanis pontosan igazolhatja a bejelentő azon érdekét, hogy megjelölésének kiterjedtebb jogi védelmet biztosítson (ítélet, 52. pont).

A fentiek összességéből következik, hogy az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a bejelentőnek a közösségi védjegyrendelet 51. cikk (1) bekezdés *b*) pontja értelmében vett rosszhiszeműsége megítélése céljából a nemzeti bíróságnak az esetre jellemző valamennyi – a megjelölés közösségi védjegyként történő lajstromozása iránti kérelem benyújtása időpontjában megvalósuló – releváns tényezőt figyelembe kell vennie, különösen az alábbiakat:

- azt a körülményt, hogy a bejelentő tudja vagy tudnia kell, hogy valamely harmadik fél legalább egy tagállamban azonos vagy hasonló megjelölést használ a lajstromoztatni kért megjelöléssel azonos vagy ahhoz a megtévesztésig hasonló termék vonatkozásában;
- a bejelentő azon szándékát, hogy az említett harmadik felet megakadályozza e megjelölés további használatában, valamint
- harmadik fél megjelölése által élvezett jogi védelem szintjét és a lajstromoztatni kért megjelölést (ítélet, 53. pont és rendelkező rész).

Kommentárok

Minthogy az ítélet ez év tavaszán kelt, nem meglepő, hogy a tekintélyes folyóiratokban még nem jelent meg róla kommentár. Nincs azonban olyan ok, amely amellet szólna, hogy azokat bevárjam, így az elektronikus sajtóban olvasható néhány gondolat ismertetésére szorítkozom.

A. von Mühlendahl¹⁶ az ítélet ismertetését követően csalódottságának ad hangot amikor azt mondja, hogy az Európai Bíróság elmulasztotta annak lehetőségét, hogy a rosszhiszeműség ismérveit részletesebben kifejtse.

Így például – szerinte – az Európai Bíróság kifejezetten kimondhatta volna, hogy a korábbi használatról való egyszerű tudomás nem jelent rosszhiszeműséget. Ezt az elvet számos ország bírósági gyakorlata ismeri. Ezzel szemben az Európai Bíróság eléggé talányosan (*enigmatic*) azt mondja, hogy a „tudás” (ismeret) egyik eleme lehet a rosszhiszeműségnek, s még azt is hozzáteszi, hogy „tudnia kell” (amit a kommentátor ezzel egyenértékű elemként értékel). Az Európai Bíróság azt is mondja, hogy az a szándék, hogy a korábbi jogosult másokat megakadályozni kíván abban, hogy azonos vagy hasonló védjegyeket használjanak, és bitorlási eljárást indít ellenük, önmagában nem tekintendő rosszhiszeműségnek. A kommentátor szerint (s ebben egyetérték vele és az Európai Bírósággal) természetesnek tűnik, hogy a védjegyjogosult védjegyét arra (is) használja, hogy annak bitorlását megakadályozza.

Az Európai Bíróság válaszában harmadik eleme – a „jogi védelem szintje” a kommentátor szerint ugyancsak több megválaszolatlan kérdést hagy nyitva. Ha például a védjegy bejelentője tudomással bír egy korábbi használóról, és annak joga nem erősebb, mint a védjegyjogosult kizárólagos joga, akkor az ilyen ismeret vajon miért jelentene rosszhiszeműséget, és eredményezhetné az érvényes védjegy törlését – kérdi. Ha ugyanis egy korábbi megjelölés valamely tagállamban akár védjegyként van bejegyezve, akár védjegykénti bejegyzés nélkül élvez oltalmat, vagy ismertsége alapján élvezi azt az utánzással szemben (*passing off*),

¹⁶ A. v Mühlendahl in: The Bardehle-Pagenberg IP Report. 2009. III. sz., p. 11.

akkor a korábbi védjegyjogosult a későbbi védjegybejegyzéssel szemben a szokásos védjegyjogi eszközöket igénybe veheti, s nincs szüksége a rosszhiszeműség megállapítására. Ha pedig a korábbi megjelölés nem élvez ilyen védelmet, azaz nem „korábbi” jogról van szó, de lényeges (*substantial*) használat áll fenn, akkor a célszerű jogi eszköz alighanem a továbbhasználat biztosítása lesz, nem pedig a későbbi védjegynek rosszhiszeműség alapján történő törlése – mondja.

Ugyanakkor lényeges mondandója az ítéletnek, amelyet viszont a rendelkező rész nem tartalmaz, a megjelölés jó hírnevének mértéke, amelyet az a védjegybejelentés benyújtása előtt szerzett meg. A lajstromozatlan megjelölésnek bejegyzett védjeggyé történő átalakítását (*converting*) az ismertség (*secondary meaning*) vagy más jogcím alapján számos ország bírói gyakorlata elismeri, és minden bizonnyal olyan körülmény, amely a védjegyjogosult mellett szól – mondja.

*B. Ladas*¹⁷ az ítéletet azzal kommentálja, hogy elképzelhető olyan helyzet, amikor hasonló tényállás mellett a védjegybejelentésnek az a jogos célja, hogy megakadályozza, hogy új piaci szereplő (*newcomer*) azáltal szerezzen előnyt, hogy utánozza az ismert formát.

Egy másik tényező a védjegy jellege. Ha a védjegy olyan formából áll, amely magát az árut jelenti (akár csak a jelen esetben), és a versenytársak szabadsága korlátozott abban a tekintetben, hogy termékeik formáját megválasszák (műszaki vagy kereskedelmi okok miatt), a bejelentő rosszhiszeműsége könnyen megállapítható lesz.

Végül a bejelentő saját hírnevének mértéke is megalapozhatja, hogy a bejelentett megjelölésre széles körű oltalmat nyerjen.

R. Montagón és *H. Smith*¹⁸ azt mondja, hogy az Európai Bíróság ítélete alapján könnyen elképzelhető, hogy az Osztrák Legfelsőbb Bíróság a Lindt cég rosszhiszeműségét állapítja meg, és érvényteleníti annak közösségi védjegyét. Ha a dolog tényleg így alakulna, akkor érdemes lesz azon elgondolkodni, hogy vajon ugyanez lenne-e az eredmény, ha a Lindt nem a Hauswirth céggel szemben kísérli meg jogait érvényesíteni. Ez utóbbi ugyanis a piacon bevezetett versenytárs. Új piaci szereplővel szemben, ha ez túlságosan közelítene a Lindt cég védjegyéhez, talán más lenne a helyzet. Úgy tűnik, hogy az ítéletben megjelenő szubjektív elemre tekintettel fontos, hogy a védjegyjogosult gondosan válassza meg, hogy ki ellen indít pert (*choose their battles carefully*).

*H. Porter*¹⁹ véleménye szerint az Európai Bíróság ítélete radikális változást jelent az angol joggyakorlat számára: a „tudomással bírás” a versenytárs általi használatról az angol jogban eddig ismeretlen szempont volt. Igaz, hogy az egyszerű tudomás önmagában nem elegendő, vizsgálni kell a bejelentő szándékát is, így például azt a körülményt, ha a bejelentő a védjegyet nem is tervezi használni.

¹⁷ *B. Ladas*: Bad faith-relatively speaking. Trademark World, 2009. október, p. 15.

¹⁸ In: E.I.P.R. 2009, 73. sz.

¹⁹ Managing Intellectual Property, July/August 2009, p. 11.

Hasonló véleményen van *R. Lange*²⁰ is. Szerinte is világosan következik az ítéletből, hogy nem elegendő a hasonló megjelölés létének pusztá ismerete, ennél többre van szükség a rosszhiszeműség megállapíthatóságához.

*H. Schmidt*²¹ szerint az Európai Bíróság ítélete új kor kezdetét jelenti: vagyis azt, hogy az eddigieken túlmenő ok alapján is lehet a védjegy érvénytelenségének megállapítását kérni. Az ítéletnek az a megállapítása, amely a bejelentőnek harmadik személy védjegyéről való tudomása alapján a rosszhiszeműséget vélelmezi, megkönnyíti a rosszhiszeműség alapján indított érvénytelenítési eljárást.

*M. Holah*²² ugyancsak azt hangsúlyozza, hogy az ítélet szerint a rosszhiszeműség vélelmezhető, ha a körülmények folytán kézenfekvő, hogy „a bejelentőnek tudnia kellett” a mások általi használatról, ugyanakkor az ítélet – helytállóan – hangsúlyozza, hogy a használatnak az Európai Közösségen belül kell lennie. – Véleménye szerint a megtévesztő és összehasonlító reklámozásról szóló 2006/114/EK irányelv²³ is figyelembe jöhet, amely tiltja az olyan hirdetéseket, amelyek alkalmasak arra, hogy „közvetve felismerhetővé tesznek valamely versenytársat”.

Hazai gyakorlat és megjegyzések

1. A rosszhiszeműség tilalma nem a védjegy jog valamiféle különös intézménye, az a Ptk. 4. § (1) bekezdésének rendelkezéséből is kiolvasható, amely a joggyakorlás általános szabályaként a „jóhiszeműséget” jelöli meg. A továbbiakban azután a Ptk. számos részletszabályban kifejezetten tiltja a rosszhiszemű eljárást, így a birtoklásnál (125. §), a dolog átalakításánál, feldolgozásánál (133. §), a ráépítésnél (137. §) stb.

Amikor tehát a magyar jogszabályalkotó az EU-csatlakozást megelőző jogharmonizáció keretében a Vt. 3. §. (1) bekezdés c) pontjában a rosszhiszeműséget mint a védjegy lajstromozását feltétlen kizáró okot meghatározta, csupán a magyar jogban már addig is létező általános tilalmat konkretizálta, és adaptálta a védjegy jogra.

2. Bár mind a Magyar Szabadalmi Hivatal, mind a bíróságok gyakorlatában előfordulnak olyan jogesetek, amikor is a rosszhiszeműség megállapításra került, legjobb tudomásom szerint nyomtatásban csupán két olyan határozat olvasható, amely ezt a kérdést is érinti.

2.1. A PRODUKCIÓ védjegy rosszhiszemű bejelentése tárgyában a Legfelsőbb Bíróság határozatában – az elsőfokú bíróság határozatával egyetértésben – röviden csak annyit mond, hogy a védjegy jogosult a törlés kérelmezőjével szoros együttműködésben, több évi mun-

²⁰ uo.

²¹ uo.

²² uo.

²³ 2. cikk c) pont.

kával tette széles körben ismertté a védjegyet, miért is az általa (egyoldalúan) benyújtott védjegybejelentés rosszhiszemű volt (Pkf. IV. 24.838/2000).²⁴

2.2. A MOZAIK védjegy törlése tárgyában a Fővárosi Ítéltábla által hozott határozat már valamivel részletesebb. Eszerint a kérelmező magatartása, ahogy azt a Magyar Szabadalmi Hivatal és az elsőfokú bíróság helyesen kifejtette, a védjegybejelentés szempontjából rosszhiszeműnek minősül, mivel tudta, hogy a megjelölés másét illet. A fellebbezésben a kérelmező nem tette vitássá, hogy a védjegybejelentését megelőzően ismerte az ellenérdekű fél megjelölését. Védekezése, miszerint a védjegy lajstromozásával próbált az új cége piaci érdekei számára védelmet szerezni az ellenérdekű féllel szemben, nem ad kimentést a bejelentés rosszhiszeműsége alól, mert ezzel nem cáfolta azt a körülményt, miszerint tudomással bírt arról, hogy a MOZAIK megjelölést a kérelmező fél hosszabb ideje használja cégnevében és áru jelzésére, megkülönböztetésére és ennek ellenére kívánta a maga számára a védjegyoltalmat megszerezni. Ezt a magatartást pedig, a kialakult gyakorlat rosszhiszeműnek tekinti (8. Pkf. 25.575/2006).²⁵

2.3. Még részletesebb és más tényállást tükröz a Fővárosi Ítéltáblának az AGRE védjegy törlése tárgyában hozott határozata, amely arra az álláspontra helyezkedik, hogy a rosszhiszeműség megítéléséhez nem szükséges, hogy a védjegyet Magyarországon is használják, és nincs jelentősége annak sem, hogy a korábbi használó az érintett termékek forgalmazását is magában foglaló üzletágát szerződéssel átruházta-e. Elégséges annak a ténye, hogy a törölni rendelt védjegy bejelentője alkalmazottja volt azoknak a gazdasági társaságoknak, amelyek a védjegyet termékeiken használták, ennél fogva tudta, hogy a megjelölés nem őt illeti. A család, tisztességtelen szándékot pedig önmagában megalapozza a védjegybejelentéssel elérni kívánt cél, a kizárólagos jogok megszerzésével a versenytársak kizárása a hazai piacon a megjelölés használatából. Az adott esetben a rosszhiszemű védjegybejelentés tehát kellőképpen igazolást nyert, ami önmagában is elégséges a védjegy törléséhez (8. Pkf. 26.168/2007).

2.4. Még szélesebb körben vonja meg a rosszhiszeműség határait a Fővárosi Ítéltábla, amikor a HAGA-ügyben azt mondja, hogy akkor állapítható meg a rosszhiszeműség, ha a fél annak ellenére tesz saját nevében védjegybejelentést, hogy tudja, hogy az adott megjelölést más már használja áru jelzésére, megkülönböztetésére. A másét illető megjelölésnek nem kell védjegyoltalommal rendelkeznie, megvalósulhat a sérelem pl. logóra vagy cégnévre is (8. Pkf. 21.366/2003).

2.5. Más tényállást tükröz a Fővárosi Bíróság által az ICE védjegy ügyében hozott jogerős végzés, amely azt mondja, hogy a Magyar Szabadalmi Hivatal helytállóan hivatkozott arra, hogy a kialakult gyakorlat szerint a védjegybejelentő akkor rosszhiszemű, ha cselekményé-

²⁴ EBH 2002/1. 639.

²⁵ Védjegyvilág, 2006, 3. sz., p.61.

nek valódi szándéka a védjegyoltalommal való visszaélés lehetőségének a megteremtése²⁶ a jogintézménynek a rendeltetésével össze nem egyeztethető célra való felhasználásával. (1. Pk. 22.792/2008).

3. A magyar bírósági gyakorlatból vett néhány példa mindenesetre azt a benyomást kelti, mintha a hazai joggyakorlat ebben a kérdésben némileg szigorúbb volna a német bírói gyakorlatnál, ahol a rosszhiszeműség megállapításának feltétele a tisztességtelenség is.²⁷ Ez a követelmény a magyar védjegyjogi gyakorlatból hiányzik. E vonatkozásban az Európai Bíróság ehelyütt ismertetett ítélete is alig ad támpontot (csupán az ítélet 47. pontja), így aligha várható a magyar joggyakorlat enyhülése.

4. Még egyszer és utoljára megemlékezem arról, hogy perösszefoglaló olyan, módszertanilag és dogmatikailag is figyelemre méltó gondolatokat vet fel (használati szándék hiánya, korreláció a tisztességtelenség és a rosszhiszeműség között, objektív meghatározás igénye, a rosszhiszeműség természete stb.), amelyeket az Európai Bíróság ítélete csak halványan tükröz, de hát ez a dolgok rendje; a főtanácsnok feladata éppen abban áll, hogy kellőképpen előkészítse az ítélethozatalt.

5. Amint azt a főtanácsnok is megjegyzi, az Európai Bíróság első ízben került abba a helyzetbe, hogy állást foglaljon a rosszhiszeműség védjegyjogi fogalmának értelmezése vonatkozásában. Erre tekintettel – szerintem, ellentétben néhány kritikai hanggal²⁸ – az lett volna a meglepő, ha az Európai Bíróság már első megközelítésben részletes, kitanító előzetes döntést hoz.

Nézetem szerint már az is megnyugtató, hogy a perösszefoglaló végkövetkeztetései, valamint az ítélet rendelkező része összhangban van egymással, s ezenfelül az ítélet több helyütt hivatkozik a perösszefoglaló olyan megállapításaira (ítélet 42., 49., 50. pont), amelyeket különösen meggyőzőnek, meggyőzőnek tart.

²⁶ Az ítélet megállapítása szerint a védjegybejelentés célja a doménnév törlésére irányuló eljárás akadályozása volt – tehát „torpedóbejelentés” (ez a kommentátor megjegyzése).

²⁷ M. Grabrucker: A rosszhiszemű védjegybejelentés. *Védjegyvilág*, 2008. 1. sz., p. 16.

²⁸ A legkeményebb V. O'Reilly 2009. október 7-én, a Magyar Védjegy Egyesületnél tartott előadásában.